

10.4.2025

Teollisuusliiton viestit hallituksen puoliväliriiheen

Keskeiset viestit:

- **Työmarkkinoille taattava poliittinen työrauha – uusia työntekijöiden asemaa tai oikeuksia heikentäviä lainsäädäntöesityksiä ei pidä tehdä**
- **Hyvinvointivaltion rahoituspohjaa ei voi heikentää yritysten maksutaakkaa keventämällä – veropolitiikan lähtökohtana on oltava julkisen talouden tasapainoa vahvistavat ratkaisut**
- **Kasvutoimia tulee edistää teollisuuspoliittisen strategian toimenpide-ehdotusten pohjalta**

Suomen talous on edelleen vaikeassa tilanteessa. Työllisyystilanne heikkenee, eivätkä signaalit talouden positiivisesta käänteestä ole vielä vahvoja. Maailmanpoliittinen tilanne vaikeuttaa merkittävästi ennakoitavuutta yritysten toimintaympäristössä, turvallisuuspoliittisen tilanteen jatkuessa epävakana. Kevään puoliväliriiheen tultaessa Petteri Orpon hallitus on toteuttanut hallitusohjelmansa mukaisesti merkittäviä leikkauksia sosiaaliturvaan ja palveluihin tavalla, joka vaikeuttaa pieni- ja keskituloisten asemaa.

Rankoista sopeuttamistoimista huolimatta hallitus ei ole onnistunut taittamaan julkisen velan kasvua. Työllisyystilanne on heikentynyt. Työttömyyden kasvu ja turvaverkkoihin tehdyt rajut leikkaukset vaikeuttavat työntekijöiden kykyä turvata toimeentulonsa muutostilanteissa. Teollisuusliitto katsoo, että maan hallituksen tulee pidättäytyä puoliväliriihessä hallitusohjelman ulkopuolisilta lisäleikkauksilta. Hallituksen talous- ja työllisyyspolitiikka ei ole toteuttanut sille asetettuja tavoitteita.

Suomessa on 2010-luvulta lähtien tavoiteltu talouskasvua politiikalla, jonka keskiössä on ollut yritysten maksutaakan keventäminen. Vuonna 2010 poistettiin työnantajien Kela-maksut. Yhteisöveroa alennettiin vuonna 2012 26 prosentista 24,5 prosenttiin, ja 20 prosenttiin vuonna 2014. Vuoden 2016 kiky-sopimuksella siirrettiin pysyvästi sosiaaliturvamaksuja työnantajilta työntekijöille. Lisäksi läpi 2010-luvun jatkunut palkkamallti tuki yritysten kustannusrakenteita.

Kaikkien näiden toimien tavoitteena on ollut vahvistaa kilpailukykyä ja edistää talouskasvua. Tulokset kuitenkin osoittavat, ettei kuvatus kaltainen politiikka ole toiminut kasvun vauhdittajana. Suomen talous ei ole uusiutunut ja kasvanut. Silti nykyinen hallitus näyttää ainakin harkitsevan jatkavansa hyvinvointivaltion rahoituspohjaa heikentävien päätösten tekemistä, vaikka aikaisemmat vastaavat toimet eivät ole tuottaneet kasvua ja investointeja.

Nyt on aika myöntää, että maksujen ja verojen keventäminen ei yksinään luo kasvua. Veropohjan rapauttamisen sijaan tarvitaan aktiivisempaa ja kokonaisvaltaisempaa talouspolitiikkaa, joka vahvistaa kysyntää ja investointeja. Hallituksen tarpeellinen päätös puolustusmäärärahojen kasvattamisesta asettaa julkiselle taloudelle lisäpaineita. Määrärahojen lisääminen tarkoittaa väistämättä sitä, että julkisen talouden alijäämää kasvattavilta veroratkaisuilta on pidättäydyttävä.

Hallituksella on mahdollisuus palauttaa luottamusta työmarkkinoille

Petteri Orpon hallituksella on kevään kehysriihessä mahdollisuus vähentää vastakkainasettelua työmarkkinoilla ja rakentaa uutta luottamusta palkansaajajärjestöjen kanssa. Työehtosopimusneuvotteluissa on saavutettu kolmen vuoden työrauha. Nyt on hallituksen vuoro tehdä oma osuutensa.

10.4.2025

Työmarkkinoille on taattava myös poliittinen työrauha, jotta työmarkkinat ehtivät sopeutua tehtyihin muutoksiin, ja jotta muutosten vaikutukset työmarkkinoihin ja työelämään nähdään. Poliittinen työrauha tarkoittaa ennen kaikkea sitä, että hallituksen tulee pidättäytyä uusista työelämäheikennyksistä, joita ei ole kirjattu hallitusohjelmaan.

Hallitusohjelmaa pidemmälle menevät linjaukset kasvattavat riskiä siihen, että tehtyjä muutoksia perutaan tulevalla hallituskaudella. Vakaa ja ennustettava työmarkkinapolitiikka hyödyttää sekä työntekijöitä että työnantajia.

Heikennysten sijaan katse on käännettävä uudistuksiin, jotka vahvistavat pohjoismaisen työmarkkinamallin peruspilareita eli kollektiivista sopimista ja työntekijöiden mahdollisuuksia vaikuttaa työpaikan asioihin. Kehysriiheessä hallituksella on paikka kiinnittää huomiota erityisesti kahteen asiakokonaisuuteen, jotka vaativat päätöksentekoa.

Hallintoedustus

Hallitus on ilmoittanut uudistavansa yritysten hallintoedustusta koskevaa lainsäädäntöä. Teollisuusliiton pääluottamusmiehille tehdystä hallintoedustusta koskevasta kyselystä ilmenee, etteivät yritykset noudata edes olemassa olevaa hallintoedustusta koskevaa lainsäädäntöä. Lisäksi hallintoedustuksen tosiasiallista toteutumista yritetään kiertää esimerkiksi laajennetuilla johtoryhmillä, joilla ei todellisuudessa ole vaikutusvaltaa yrityksen päätöksentekoon. Henkilöstön edustajat eivät myöskään saa tarpeellista koulutusta. Teollisuusliitto katsoo, että mikäli hallintoedustusta uudistetaan, seuraavat esitykset on huomioitava uudistuksen valmistelun yhteydessä:

- Hallintoedustuksen rajaa on laskettava merkittävästi nykyisestä 150 henkilöä työllistävistä yrityksistä
- Hallintoedustusta varten ei yrityksissä tule perustaa mitään erityistä toimielintä, edustuksen tulee olla elimessä, joka mahdollistaa todellisen osallistumisen päätöksentekoon
- Ammattiyhdistysoikeuksien toteutuminen on varmistettava hallintoedustuksen yhteydessä
- Henkilöstön edustajien koulutusmahdollisuudet hallintoelimiä varten on taattava lailla
- Yrityksille on seurattava sanktioita, mikäli ne eivät toteuta hallintoedustusta tai yrittävät kiertää sitä

Paikallinen sopiminen

Hallituksen toteuttama paikallisen sopimisen uudistus mahdollistaa työehtojen heikentämisen hyödyntämällä työehtosopimusten sallimia toisinsopimisen mahdollisuuksia. Erityisen altis heikoille paikallisille sopimuksille on ulkomaalainen työvoima. Vaarana on työehtojen tason kokonaisvaltainen heikkeneminen, jos paikallinen sopiminen laajenee uudistuksen myötä hallitsemattomasti järjestäytymättömiin yrityksiin.

Hallitus lisäsi aluehallintovirastoille (AVI) roolin valvoa järjestäytymättömien yritysten paikallisia sopimuksia. Uudistuksen myötä järjestäytymättömien työnantajien tulee tehdä paikallinen sopimus kirjallisesti ja toimittaa se työsuojeluviranomaiselle kuukauden kuluessa sopimuksen solmimisesta. Toimitusvelvollisuuden laiminlyönnistä voidaan määrätä 1 000–10 000 euron seuraamusmaksu.

Edellä kuvatut valvontamekanismit ovat riittämättömiä. Kehysriiheessä hallituksen on varmistettava, että AVI:lla ja ammattijärjestöillä on todellinen mahdollisuus valvoa ja puuttua mahdollisiin väärinkäytöksiin. Se tarkoittaa sekä resurssien lisäämistä, toimivallan laajentamista, että tiukempia sanktioita.

10.4.2025

- Paikallisen sopimuksen toimitusvelvollisuuden laiminlyönnin sanktioita on kiristettävä nykyisestä. 1000 euron – 10 000 euron seuraamusmaksu on riittämätön pelote sellaiselle yritykselle, joka saa taloudellista hyötyä työehtojen rikkomisesta.
- Työehtosopimuksen tehneelle ammattijärjestölle on taattava mahdollisuus saada automaattisesti tieto AVI:lta tehdyistä paikallisista sopimuksista, jotta järjestöt voivat puuttua epäkohtiin ja valvoa jäsentensä etua
- Aluehallintovirastojen työehtojen valvontaan liittyviä resursseja on kasvatettava merkittävästi
- Maahanmuuttajien kieli- ja työelämätietoutta on vahvistettava. Maahanmuuttajien parempaa integroitumista työmarkkinoihin on parannettava maahanmuuttajien työllisyysasteen nostamiseksi ja työmarkkinarikollisuuden kitkemiseksi.

Verotus

Suomen julkisen talouden tila on vaikea. Lähtökohtaisesti mitään uusia julkisen talouden alijäämää kasvattavia päätöksiä verotuksen suhteen ei tule tehdä.

Mikäli hallitus talouden vaikeasta tilanteesta huolimatta tekee verotusta keventäviä ratkaisuja, on niissä priorisoitava ansiotuloverotuksen keventämistä pieni- ja keskituloisilta. Pieni- ja keskituloisten ostovoimaa vahvistamalla tuetaan kotimaista kysyntää.

Perintöveroa ei tule poistaa. Perintöveron lakkauttaminen lisäisi julkisen talouden alijäämää merkittävästi. Sen lisäksi, ettei veron poistamiselle voida osoittaa uskottavasti merkittävää hyötyä julkisen talouden kannalta, olisi verotuksen keventäminen kaikista rikkaimmilla julkisen talouden alijäämää kasvattamalla kyseenalaista tilanteessa, jossa heikko-osaisilta on leikattu julkisen talouden alijäämän vuoksi.

Yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden kannalta olisi myös ongelmallista keventää kaikista varakkaimpien verotusta, kun samaan aikaan puolustuksen määrärahoja on kasvatettava. Vastuuta julkisen talouden tasapainottamisesta ja puolustuksen vahvistamisesta ei voida säilyttää vain pieni- ja keskituloisten harteille.

Yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden vahvistamiseksi hallituksen tulisi harkita kaikista varakkaimpiin kohdistuvan puolustusveron käyttöön ottamista.

Tullipolitiikka

Suomen tulee määrätietoisesti edistää EU:n yhteisiä toimia Yhdysvaltoja koskevassa tullipolitiikassa. Vastatoimet pitää muotoilla ja toimeenpanna nopeasti. Samalla tullit tulee kohdistaa huolella siten, että niistä olisi mahdollisimman vähän haittaa ja mahdollisimman paljon hyötyä EU:n kuluttajille ja yrityksille. On myös otettava huomioon se, että niiden on oltava kipeitä Yhdysvalloille. Tulleja tulisi kohdistaa erityisesti digijätteihin sekä finanssipalveluihin.

Tullipolitiikassa keskeisenä tavoitteena tulee kuitenkin olla tulleista luopuminen mahdollisimman nopealla aikataululla. Kauppasota muodostaa merkittävän riskin Suomen orastavalle talouskasvulle.

Kasvutoimet

Sekä työllisyyden että julkisen talouden kannalta on olennaista luoda uutta kasvua. Samaa aikaan ei kuitenkaan ole perusteltua tehdä kasvun nimissä päätöksiä, jotka varmuudella kasvattavat julkisen talouden alijäämää ilman selkeää näyttöä päätösten kasvua vahvistavista vaikutuksista. Hyvinvointivaltion rahoitus pohjaa ei voida heikentää entisestään.

10.4.2025

On olennaista, että hallitus mahdollistaa yrityksille vakaan ja ennustettavan toimintaympäristön. Erityisesti vihreää siirtymää edistävien teollisten investointien mahdollistaminen on tärkeää suomen teollisuuden kilpailukyvyn kannalta. Teollisuuden toimintaedellytysten vahvistamiseksi hallituksen tulisi toimeenpanna joulukuussa 2024 julkistettua uutta teollisuuspoliittista strategiaa.

Teollisuusliitto katsoo, että kasvua tulee vahvistaa edistämällä:

- Jatkuvaa oppimista ja työurien aikaisia koulutusmahdollisuuksia
 - Aikuiskoulutustuen tilalle on luotava joustava työllistymistä edistävä malli, jossa koulutuksen kustannukset eivät lankea yksilön vastuulle
- T&K-investointeja
 - Kasvuriihi-raportin esitys vihreän siirtymän investointivähennyksestä yhteisöverotukseen on lähtökohtaisesti lupaava esitys, mutta mahdollisten verotukseen ja yritystukiin kohdistuvien päätösten on tuettava uuden teollisen toiminnan syntymistä. T&K-verotukien ja vihreää siirtymää edistävien verotukien on kohdistuttava oikeisiin kohteisiin, jotta niillä saadaan aikaan kestävä kasvua, ja jotta ne vahvistavat julkista taloutta.
- Ennakoitavaa ja sujuvaa sääntelyä, joka tukee vihreän siirtymän edistymistä
 - Vihreiden investointien etusijamenettely muutettava määräaikaisesta pysyväksi
- Johdonmukaista ilmasto- ja ympäristöpolitiikkaa
 - Ennakoitava toimintaympäristö on kriittinen yritysten investointipäätösten kannalta
- EU-rahoitusinstrumenttien ja julkisten hankintojen tehokkaammalla hyödyntämisellä
- Varmistamalla vihreää siirtymää edistävien energiaverkkoihin kohdistuvien investointien toteutumista
 - Turvataan Fingridin pääomittaminen